

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 21.

V Ljubljani, dne 4. maja 1906.

Letnik I.

Delavsko posvetovanje.

se vrši dne 1. julija Medvodami na Gorenskem ob priliki, ko se blagoslovi ondodni „Društveni Dom“. Začasno je določen sledeči spored: Ob osmih za udeležence sv. maša s cerkvenim govorom. Od 9. do 1. ure se vrši posvetovanje in sicer po § 2. zborovalnega zakona. Ob 3. uri popoldne blagoslovljenje novega „Društverega Doma“, nakar sledi ljudska veselica.

Hinavski delavski sleparji.

Namen našemu listu ni, da vodi boj s socialno demokračsko mislečim delavstvom. Ne! Saj so naši sotovariši, ki z nami vred trdo delajo, skrbe in se mučijo, da se prežive. To pa ne izključuje, da dvignemo svarilni glas proti onim hinavskim sleparjem, ki sladki ko med zapeljujejo pošteno delavstvo, da vstopa v socialno demokracijo. To so taki ljudje, ki nimajo ne ljubezni in ne srca za delavstvo in ki imajo v svojih glavah vse druge muhe, kakor pa delavske koristi. Takozvane socialno demokračske voditelje, pastirje ubogih zapeljanih socialno demokračskih ovčic mislimo.

Ljudem, ki stojé načelu socialni demokraciji, ni zato, da izboljšajo bedni položaj prav povsod zatiranega, preziranega delavstva. Gré se jim marveč le, da splavajo na površje in da splezajo po delavskih ramah na vplivna in seveda dobro plačana politična mesta. In ko to dosežejo, so jim pa delavske koristi deveta skrb. Vse druge muhe jim razburjajo živce.

Kak košček soli in sladkorja pač še vržejo, da pomire svoje uboge zapeljane rdeče ovčice, da ne meketajo preveč in z nekaterimi lepimi, sladkimi besedami se vzdržujejo delavski pastirji rdečih čred kljub temu na svojih vzvišenih mestih.

Huda, a resnična obsodba, ki jo sklepamo z ozirom na zadnje dogodke med francoskim delavstvom. Na Francoskem imajo voditelji socialne demokracije srečo, da so dosegli visoka vplivna mesta. Že leta in leta je sedela cela vrsta socialno demokračskih „pastirjev voditeljev“ na ministrskih sedežih. In v ljudovladí, kakor je Francija, imajo ministri tak vpliv, o kakršnem ni niti duha in sluha po državah, če tudi ustavnih, s kralji in cesarji načelu. O srečno francosko delavstvo! Zavidamo te, da imaš svoje prvobornitelje ministre. Rajske razmere, vzorno delavske postave mora imeti francosko delavstvo!

Pa žalibog, ni tako! Še pretresa srce žalosti vsakega delavca, ko se spomni na grozen požar v courrierskih rudnikih.

Požar, ki ga ne slika niti slavna Ada Negri v svoji krasni pesmi „Požar v jami“ tako strašno, kakršen je bil courrierski resnični požar v jami. Ni li žalostno, 1200 rudarjev je izgubilo ob požaru življenje.

In dokazano je, da je nesreča nastala po lahkomišljenosti, usodepolni dobičkaželjnosti podjetnikov. Več tednov že je gorelo v rudniku, pa niso ogradili požarni prostor z zidom, marveč z leseno ograjo, da so hranili. Saj za delavsko varnost se niso brigali.

Znano je bilo, kako zanikrno so vzdrževali v rudniku varnostne naprave, dasi so imeli lastniki iz rudnika velikanske dohodke. Akcija, vredna 1000 fran-

kov, se je prodajala po 110.400 frankov. V sedmih letih so dobili lastniki rudnikov izplačanih kot dobiček iz rudnika 74 milijonov, dasi so vplačali le 6 milijonov!

Francoska vlada, v kateri so sedeli vedno tudi ministri takozvani socialisti, francoska zbornica, v kateri je toliko poslancev socialistev, je pa mirno gledala in trpela dobro znani nered v courrierskih rudnikih. Slabše delavske postave imajo v „svobodni Francoski“, kakor pa v nemškem cesarstvu. Saj imajo francoski socialno demokračski ministri druge skrbi, kakor da skrbé za „žuljave roke“. Mislijo, da storé vse, če hujskajo delavstvo proti katoliški cerkvi in pa proti cerkvenim služabnikom. Sedanji francoski naučni minister, s o c i a l n i d e m o k r a t B r i a n d, je zelo učen v cerkvenih stvareh bolj kakor so škofje in duhovniki. Saj drugače bi pač ne bil mogel biti poročevalec v francoski zbornici o postavi, ki določuje, da se loči cerkev od države. Pri tako hvalevrednem trudu in skrbi za katol. cerkev se pač ne čudimo, da francoski socialno demokračski veliki pastirji rdečih ovčjih čred nimajo časa misliti kako bi izboljšali delavčevo stanje.

A najbolj podlo so pokazali svojo prijaznost nasproti stavkujočim poštnim uslužbencem v Parizu. Ni podjetnika, ki bi postopal tako brezobzirno, kakor so delali z njimi socialno demokračski ministri. Več let so prosjčili, naj jim izboljšajo položaj, pa zaman so bile vse njihove prošnje. Ustanovili so svoje stanovsko strokovno društvo. Pa socialno demokračski trgovinski minister Millerand je hodil menda v šolo k radeškemu Krisperju in ni priznal društva.

Ko je nastopilo sedanje Sarrienovo

Ada Negri.

Motika.

Jaz sem sablja, ki zemljo seka,
moč sem in delovanje;
glad preganjam, ko solnce pripeka,
nada sem, pričakovanje.

Znani mi vroči so solnčni biči,
ko opoldne žarijo.
Vem, da kot protje tenko kmetiči
v mrzlem dežju dehtijo.

Sladko poznam vonjavo gajsko,
čare toplega maja,
ko se pretvarja v dolino rajsko
zemlja, ki nima raja.

Solnca ni strah me, dežja ne plašim se;
z delom se pridno ubadam;
v delu ostrim se, v delu krepim se,
v zemljo pa plodnost pokladam.

Grem pa i v bajte trhle in nizke,
kjer skozi počene trame
čuješ ledene vetrove piske,
ko se v razpoke ujame.

V žalostnih bajtah zrem za ognišče,
kjer bolna tam deca vzdihuje;
pelagra kruta zase je išče,
da jo za groblje zatruje.

Grem in gledam. V kotu domujem,
— tja zaženo me sred šare —
v vlagi in mraku, v dimu vse čujem,
gledam škodljive pare.

Kmečkih vzdihov grozne odmeve
slušam in tožbo slabotno;
v mrzlici deco, matere reve
zrem, ko jih stresa strahotno.

Proč si želim, vsa radost me mine,
mislim na solnčno obzorje,

in da čim najprej, ko solnce zasine
lotim spet zemske se skorje.

Radost in čast me diči velika,
kmetu opore dam varne;
prapor sem, sablja mu v boju motika,
ne ubežim mu nikdar ne.

Boji pa moji niso krvavi.
Roka težakov na dnini
lopovski glad samo bije in davi:
ta je sovražnik edini.

Pri tem delu iz zemlje vre doba
slavna in viteštvo sojno.
Bratska plodi ju sveta zvestoba
brez sovraštva pokojno.

Pa zapojejo k nebu v višave
usta od znoja suha
pesem pravice, osvete in sprave:
„Dela! Miru in kruha!“

ministrstvo, so upali poštni uslužbenci, da zdaj dosežejo svoje zahteve. Saj sta v ministrstvu dva socialna demokrata, delavski ministr Barthou in pa naučni minister Briand. Pa kruto so se varali. „Sodrug“ minister Barthou je kratko izjavil, da se ne mara niti pogajati s stavkujočimi poštними uslužbenci. Pozval je vojaštvo, da zvršuje službo in odpustil je tebi nič meni nič 300 stavkujočih pošt-nih uslužbencev brez preiskave. V zbornici je pa oholo izjavil, da se ni hotel umakniti javni sili in da pomenja priznanje strokovne organizacije pohvaliti nepostavnost in vstajo.

In na to kruto izjavo socialno demokraškega ministra so molčali tudi socialno demokraški poslanci. Nič čudnega, saj vrana vrani ne izkljuje očes. Molčala sta velika pastirja rdečih ubogih francoskih delavskih ovac „sodrug“ Jaurès in Guesde. Socialni demokrat Deville je bil pa celo tako drzen, da je predlagal vladi zaupnico.

Taki so francoski hinavski delavski sleparji, socialno demokraški ministri in poslanci. Ne priznajo niti stanovske delavske organizacije, ko pridejo do moči. Če pa delavstvo ne vkloni tilnika, pa vojake nanje! To so delavski vzor voditelji! Hujši kakor staroveški priganjači sužnjev!

Sodbo o taki stranki si napravi lahko vsak sam. Stranka s takimi hinavci na čelu ne bo rešila delavstva. In zato tudi socialna demokracija nima velike bodočnosti med delavstvom. Saj ob takem nastopu mora pač izpregledati tudi najbolj slepi socialno demokraški pristaš.

Med brati in sestrami.

Sava. Delavci na Savi in Javorniku! Znanе so vam razmere v naši bratovski skladnici. Trpeti jih ne moremo več. Zato se vrši na nedeljo, dne 6. majnika ob 4. uri popoldne v gostilni pri Jelenu predavanje s sporedom: Bratovske skladnice pa delavstvo. Govori tovariš Ivan Nep. Gostinčar iz Ljubljane. Dopoldne ob 9. uri naj pa vsi, ki imajo kako pritožbo proti bratovski skladnici na srcu, pridejo v prostore „Strokovnega društva“.

Ljubljana. (Iz tobačne tvornice) Pozor na občni zbor „Podpornega društva“, ki se vrši v soboto dne 5. majnika t. l. precej po končanem tvorniškem delu v „Unionu“, pritličje na levo, vhod Frančiškanske ulice.

Umrli je 26. aprila t. l. vrli tvorniški delavec Frančišek Grablovič, star 54 let. Vzrok smrti: delavska bolezen jetika. V tovarni je delal 35 let in je bil zelo priljubljen med delavstvom. Za Grablovičam žaluje tudi „Podporno društvo“, ki je izgubilo z njim zvestega člana, ki je bil v društvu od ustanovitve. Lahka mu zemljica!

Centralna zveza. V tobačni tovarni je ena centralna zveza, ki je obležena v jako lepi delavski plašč. Njeni voditelji J. Z., A. R., J. K. se kličejo, da so veliki delavski prijatelji, pa le vlečejo delavstvo. Njim se ne gré za delavske koristi, le potegniti hočejo delavstvo v rdeči tabor. To se vidi iz tega, da bi najrajši vtopili v žlici vode vsakega delavca, ki ne trobi v njihov rog. Po svojih lažljivih poročilih po delavstvu sovražnem listu „Narodu“ in pa po svojih shodih napadajo poštene delavce. Pa pošteno delavstvo v tobačni tovarnici bo prenehalo biti potrpežljivo in začelo bo tudi od rdečih bratcev sodrugov pripo-

vedovati, kako lepi možje da so. Le sami sebe naj nekoliko primejo za nos in se ogledajo, kakšni so. Raznim rdečim bratcem ni dovolj ena žena, ne ljubijo svojih otrok in delajo tako na zunaj s svojim nelepim življenjem naravnost nečast ugledu tobačnega delavstva.

Medvodami. Bil sem 22. aprila t. l. kot svak pri zapuščenem Fr. Ščurk v Terbovljah, in ravno ta dan je imelo Podporno društvo s svojo godbo vrtni koncert. Stopil sem noter na verček pive kot tujec, a vendar so bili ti gosp. člani toliko preljubljeni do mene, kakor bratje. Ne spominjam se, da bi kdaj tako med mirnimi in veselimi možmi in fanti, občeval kot ta večer. To je društvo za zgled. Zatorej je moja dolžnost, da pohvalim, ker je hvale vredno, in se zahvalim za prijaznost gospe Leeb, gospodu predsedniku Leeb, vsem gg. paznikom, ženam in dekletom. Nadalje se iskreno zahvalim in zahvaljujem še za nadalje sorodniki od zapuščene, č. g. ravnatelju, g. predsedniku Leeb, vsem gg. paznikom in članom, za skrb, trud in dobroto, katero ste je izkazali in jo še izkazuje zdaj v stiski in žalostnih urah žene in petero otročičev. Bog vam povrne in ohrani skupno še mnogo let pri zdravju, in sv. Barbara obrani vas vseh nesreč in nadlog. — Ribič Valentin, tovarna Medvode.

Idrija. Social. demok. praznovanje 1. majnika. Prejšnji večer 10 hiš razsvitljenih, 8 rdečih zastav raz hiš razobešenih, zjutraj ob 5. uri izpredvod z godbo okolu mesta, pri katerem je sviralo godbeno društvo, pri izpredvodu navzočih 5 biciklistov ter 195 moških, 50 ženskih, ob 9. uri dopoldan shod pri „Črnem orlu“, ki se ga je udeležilo komaj 150 oseb, ob eni uri popoldan izpredvod z godbo proti Podroteji pri izpredvodu navzočih 15 biciklistov, 180 moških in 63 ženskih, potem pri Podroteji veselica na prostem, lahko rečemo, da izpredvodov ter shoda udeležba je bila letos dve tretjini manjša, kakor prejšnja leta, to je dokaz, koliko vpliva ima Kristan pri delavcih. Ker je bila tako majhna udeležba pri izpredvodu, je Kristana hudo peklo, ko je naš somišelnik gledal izpredvod, pa ga je zmerjal, le dobro šteje nas, da bodeš ložej potem lagal, seveda je dobil takoj odgovor, lahko vas bodem seštel, saj je vas malo, za lagati si pa ti prvi. — Cestni poberek. Jera! Kadar bomo delavke in delavci dosti organizirani bomo opustili vero ter pokazali hrbet dekanu. Katra! Ja, kadar bote dosti organizirani, bote dali vardo takim možem, kakor so Rinaldo, Kristan, Berdajs, ter sami prevzeli njih posle.

Naše kršč. gospodarko društvo je imelo v prvih dveh mesecih sledeči promet. — Sprejemki: Blagajn. preostanek z l. 1905. 540 K 80 v. Vplačani deleži: 359 kron. Pristopnine: 24 K. Prejemki za blago: 19.300 K 72 v. Iz Ljudske hranilnice v Idriji vzdignjeni, naloženi denar 4000 K, skupaj 24.224 K 52 v. Izdatki: Izplačani deleži 1051 K. Izdatki za blago 17.370 K 65 v., voznina 547 K 48., užitnina 487 K 75 v. Davki 256 K 70 v. Upravni stroški 1116 K 54 v., obresti celih vplačanih deležev za leto 1905 741 K 83 v. Razno 44 K 98 v., skupaj 21.616 K 93.

Shod. Zavednost naših rdečkarjev: Dne 28. aprila je sklical deželni poslanec M. Arko javni shod, da poroča o zadnjem zasedanju deželnega zbora. Shod je trajal od pol devete ure zvečer do četrta na ena po polnoči, govorilo se je mnogo in različno.

Kakor se da posneti iz govorov naših soc. demok. je istim „Naša moč“ zelo

pri srcu, saj se jo na vsakem shodu spominjajo, naj se tudi ona nekaj na njih spomni. Za sedaj naj se označi le njih mogočen vpliv istih pri prestavljanju delavcev z enega stanu v drugega.

Ko je namreč med živahno debato volilnega reda naš somišelnik. A. Logar izrekel besede: ostanemo na stališču splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice, toda ako pa ista za dež. zbor ni takoj izvedljiva, sodim, da je vendar za slov. ljudstvo pravičnejša znana vladna predloga, kakor sedaj veljavna pravica, bodimo pa pravični, tudi g. Kristan je nocoj že večkrat povdarjal, da je Kranjska dežela agrarna ne industrijska, torej predloga tudi v tem oziru vsaj nekoliko zadostuje načelu enakosti, ker kolikor več je kmečkega prebivalstva, kakor industrijskega, toliko več zastopnikov mu pristojajo. To pa je bilo soc. dem. Strausu preveč, ter samozavestno stopi na govorniško mesto ter pravi. Saj veste, da Logar je tudi delavec, torej kako more on tako zagovarjati privilegirane stanove, to je škandal, on ni več delavec, torej predlagam, da se takoj glasuje in sklene imenovati Logarja, da ni delavec, in takoj so vsi organizirani njega sodrugi imeli roke kviško. Na to se oglasi zopet Logar ter se jim zahvali, ko sedaj ne bode več delavec, prav vsaj delavski stan je težaven, vsak pa si želi svoje stanje izboljšati kakor tudi jaz, vi pa soc. dem. pravite, da tudi nasprotniku dobro želite, torej imam pričakovati od vas, da bode zame boljši, kjer ste tako složno glasovali ter se vam zahvalim in že sedaj vam ča štitam nad dobrim uspehom.

Po tem važnem dogodku je torej pričakovati, da prejme Logar v kratkem dekret od rdeče lokalne organizacije, s katerim bode nekam prestavljen, morda k bratovski skladnici v Idriji za računovodja, kjer jih naši mogočni soc. dem. že več let menjavajo (med njimi je bil imenovan tudi Berdajs) pa vendar le tako, da je še vedno isti, ki ga je rudniško vodstvo imenovalo. Značilno pa je za Strausa, da mu nikakor ne gré v glavo, da bode tudi po vladni predlogi vpliv privilegiranih stanov v dež. zboru oslabil.

Iz Mirna (Goriško). Javni shod je bil sklican za nedeljo 22. m. m. Shoda se je udeležilo 102 delavcev. Tovariš Cotič je bil soglasno izvoljen predsednikom shoda. Prvi je govoril g. dr. Dermastija, ki je v lepih besedah razložil pomen volilne pravice in pojasnil, kaj bo mogel rešiti v smislu splošne enake volilne pravice izvoljeni državni zbor za rešit. Namreč, 1. starostno zavarovanje, 2. zakonsko reforma, 3. svobodno šolo. Lepo je g. govornik povedal kakega pomena so ta tri vprašanja za delavstvo in državo sploh. Govoril je tudi tovariš Vuk, ki je poročal o domači bolniški blagajni, pri kateri je za uradnika. Iz govora smo posneli, da je društvo od delavcev ustanovljeno prav koristno. Društvo je dobilo sedaj 1700 kron, katere so ostale pri razpustu bivše mirenke podružnice goriškega „Podpornega društva“, katero je bilo razpuščeno pred tremi leti. Izvedeli smo tudi kako so naši bogatinci kot voditelji podružnice gospodarili. — Ali o tem bomo govorili še v posebnem dopisu. (Prosimo, prej ko mogoče! Ur.) Nato je še predsednik tovariš Cotič delavce navduševal, da naj stojé trdni v boju za dobro stvar ter je shod zaključil.

Planina pri Raketu, Notranjsko. Sprejmite tudi mojih par vrstic v „Našo moč“. Gotovo bo vse zavedno delavstvo z veseljem pozdravilo predlog „o vse-

slovenskem delavskem političnem društvu“, kakor piše v 20. številu „Naše moči“, cenjeni sobrat delavec. To misel tudi jaz popolnoma odobravam in ji tudi želim uresničenje. Brez močne in krepke politične organizacije delavstvo ne more doseči kaj izdatnega in tudi ne trajnega uspeha kakor uči izkušnja. Pri volitvah, ako se uvede splošna in enaka volilna pravica, naj bi delavstvo nastavilo svoje lastne kandidate in sicer če mogoče delavce, ako pa le teh ni zmožnih in sposobnih za poslance, bi volili pa take moše, ki so resnični delavski prijatelji, ki bi z vso močjo podpirali delavske koristi v zbornici. Sicer bi pa lahko v načelnih vprašanjih skupno sodelovala „Slovenska ljudska stranka“ in „Vseslovensko delavsko politično društvo“. Predlagam jaz še eno željo in vprašanje, kako bi se organizovalo delavstvo na deželi ali na kmetih. To je res nujno pa zelo težko vprašanje, ker je delavstvo na kmetih še jako nezavedno, zraven pa tudi raztreseno po trgih in vaseh. Mislim namreč na gozdne železniške in poljske delavce, pa tudi na male obrtnike in male kmete ali kajzarje, ki se žive edino le iz zaslužka, potem hlapce, delavke in kmečke služkinje ali deklet. Vseh teh delavcev življenje je silno žalostno, o katerem bi se dalo prav veliko pisati, želeli bi tudi res bilo, da bi se kaj oglasili v „Naši Moči“, kakor se oglašajo in pišejo tovarniški in drugi delavci ter poročajo o svojih razmerah. Delavstvo na deželi pa vidi rešenje in pomoč edino le v blaženi Ameriki; znano je, da največ delavcev in delavk iz kmetov gré v Ameriko kruha in zaslužka iskat, ker je doma stanje delavca obupno. Zato je nujna potreba, delavstvo na kmetih organizovati v delavska društva, ker vse delavstvo brez razlike čuti silno potrebo pred vsem delavsko preskrbo za starost in onemoglost. Najglavje bi se delavstvo na deželi poučevalo, da bi prišlo do stanovske zavesti po izobraževalnih društvih s primernimi delavskimi predavanji po razmerah kakor so na kmetih. Tako bi se jim vzbujala zmisel za združevanje.

Iz Tržiča. Velikonočni zvonovi so odpeli, a prinesli so novo življenje v naša strokovna društva. K temu so mnogo pripomogla predavanja, ki jih je imel naš rojak bogoslovec Demšar. V štirih večerih nam je razložil, kolikor je bilo mogoče v tako kratkem času, sledeče predmete: 1. Zgodovina obrtnega stanu. 2. Strokovna drništva, kot društva samopomoči. 3. Strokovna društva in delodajavec. 4. Razmerje delavcev in strokovnih društev do občine, dežele in države. Lepo število delavcev in delavk je z zanimanjem zasledovalo izvajanja predavatelja. Vsakemu predavanju je sledil prost razgovor, da so se stvari tem bolj zjasnile. Obljubil nam je predavatelj, kateremu izrekamo javno zahvalo, da nam še napravi tako prijetnih večerov. V počitnicah se vidimo, kaj ne! — S pomočjo gosp. predavatelja smo si združena strokovna društva ustanovila knjižnico, ki šteje že 150 del, deloma vezanih, deloma nevezanih. Knjižnica je vsakemu na razpolago. Za vsako izposojeno knjigo se plača le 4 vinarje, da se počasi dajo vse knjige vezat. Izposojeno knjigo sme obdržati 14 dni, s knjižničarjevim dovoljenjem se lahko rok podaljša za obsežnejše knjige. Knjige naj se varuje; kdor knjigo poškoduje ali izgubi plača odškodnino, oziroma kupi novo knjigo. Izposojal bo knjige znanprej knjižničar vsako nedeljo od 9. do 10. ure dopoldne. Knjižnica je začela 29. t. m. poslovati in takoj je bilo izposojenih do 30 knjig. Vidi se, da jo je rodila potreba.

V nedeljo se je vršil izredni občni zbor splošne delavske bolniške in podporne blagajne. Udeležba je bila izvrstna. Delavstvo je nastopilo za svoje pravice in zahtevalo slovensko uradovanje. Občni zbor je z velikanskim navdušenjem sklenil, da se od sedaj naprej uraduje v slovenskem jeziku z vsemi oblastvi. Prej ali slej mora priti tudi do tega, da se odpravijo dvojezični „računski zaključki“ in izbacnejo nemška pravila, ki nimajo druge vrednosti, kot da mora blagajna za tisk več plačati. Za sedaj se je določilo, da pride pri poročilih na prvo mesto slovenščina, drugo leto pa storimo kaj več. Vsa čast zavednim delavcem, čast pa tudi odbornikom naše blagajne, ki se niso preveč protivili našim zahtevam, dasi smo mislili, da bo več odpora pri tako zastarani stvari. Delavci in delavke pristopajte k strokovnim društvom, ki so prinesla novega življenja med delavstvo in ki se hočejo tudi v bodoče potegovati za delavske pravice. Kjer bo šlo za delavstvo bodo nastopila za pravico in se bojevala, dokler ne dosežejo zboljšanja delavskega stanu. A čim več nas bo, tem boljše bo!

Pozor! berite! Ker občni zbor okrajne bolniške blagajne dne 22. aprila t. l. ni bil sklepčen vsled nezadostnega števila članov, vršil se bo drugi shod dne 20. maja. Udeležite se delavci in delavke polnoštevilno in zahtevajte od predstojništva natančnih računov, katerih do sedaj niste videli. Ne bojte se govoriti, ker vsak ima pravico, da pove svoje mnenje; prašajte jih, kako obstoji blagajna, s katero se hvalijo; ali niso pri tem trpeli delavci glede podpore. Ne prezrite tega, ako morate plačevati, morate imeti tudi besedo.

Občni zbor splošnega delavskega podpornega društva se je vršil dne 29. aprila t. l. G. predsednik otvori zborovanje ter pozdravi navzoče, ki so bili številno zastopani. Vršil se je mirno. Izvoljeni so bili soglasno večinoma stari odborniki, kakor prejšnje leto, le nekaj je novo voljenih. Upamo, da bodo vodili blagajno spretno, ker so večina vsi izkušeni možje. Opravičeni so bili tudi pred navzočimi glede letne nagrade. Želimo novemu odboru sreče, da bodo člani prihodnji občni zbor ponosni nanj.

Dajte nam stanovanj! Kakor smo že nekolikokrat omenili glede delavskih stanovanj, hočemo še en dodatek pristaviti, ker primorani smo dalje govoriti. Znano je, da imamo tukaj raznovrstne tovarne, v katerih je veliko delavcev in delavk, največ gotovo v predilnici, katera ima približno 700 delavcev in delavk. Samo ob sebi je umevno, koliko stanovanj je treba. Zato morajo delavci v nezdravih, zaduhlih in ne človeškemu stanovanju podobnim prebivati. Veliko boljše ima v večjih krajih živina, kot pa ljudje, trpini. Zahvaliti se je naši občini, da tako skrbi za delavce, da nimajo primernih stanovanj. Ne zidajo nič, prepuste pa vse, da delajo tujci z domačini kar hočejo. Tako podjetnik predilnice sme pokupiti vse, kar dobi, kar pa ne pokupi, vzame v najem za več let, ter tako prepodi domačine iz stanovanj in naseli v take hiše same tujce. Eno od teh hiš imenuje Mä d c h e n h e i m, kar bi se po pravici smelo vse drugače imenovati. Povemo mu tukaj, ako hoče za svoje ljudi stanovanj, naj jih sezida, saj ima dovolj prostora nasproti, ker ga drugi nimajo. Ta podjetnik daje delavcem stanovanje zastonj samo 5 kr. ali 10 v. mora plačati delavec vsak dan kdor ima stanovanje, in zakaj tako go-

vorijo, to lahko vsak ve. Vprašamo samo, jeli za dotičnega druga postava, kot za druge? da se morajo davki plačati, kdo ima škodo? Kdo naj to škodo poravnava? Delavec, plačaj in molči! Občina, ali spiš? Gledali ste tudi že po stanovanjih, a kaj ste ukrenili? D o d a n e s n i č i! Se veliko slabje ko takrat nabijate tudi po vogalih liste, v katerih so označena navodila o varovanju zoper jetiko. Dajte nam dobrih stanovanj in boljše plače, to bo najboljše navodilo. V takih stanovanjih, kot pa jih imamo sedaj, pa je še dobro, da ne pridejo druge bolezni.

Trbovlje. Nesreča v rudniku, Pretečeni ponedeljek se je v jami zrušil premog na 26-letnega rudarja Franca Gralicka, mu zlomil nego ter prizadjal smrtnonevarne notranje poškodbe. 1. maja je „Paz. in del. podporno društvo“ splošno delalo tudi več drugih rudarjev ni praznovalo. Delajočih je bilo okrog 1800. nedelajočih rudarjev pa okrog 800. Bilo je vse mirno. V nedeljo 6. maja priredi „Pazn. in delav. podporno društvo“ majnikov izlet z godbo in društveno zastavo v Retje, kjer se udeleži sv. maše. Po opravlilu prosta zabava. Odhod od društvenih prostorov ob pol 9. uri zjutraj.

Sava. Iz javorniške in savške tovarne smo dobili več delavskih dopisov, ki jih priobčimo brez vsake opazke. Prvi dopisnik nam piše: Prav veseli me, da se bo vršil shod delavskih zaupnikov. Veseli me tudi, da se ustanovi vseslovensko delavsko politično društvo. Tudi delavec se mora pridno pečati s politiko. Gre se za delavčeve koristi. Saj izvira prav za prav vse iz politike. Pa glede socialnih demokratov in „Rdečega Praporja“ sodim takole: Dokler bo „Rdeči Prapor“ napadal našo stranko, delavci ne bomo lahko dosegli svojih pravic. Naši podjetniki dobro vidijo, da nismo združeni, ampak v sovraštvu. Kapitalisti so združeni in naj so že judje, klerikalci in liberalci, ki imajo svojo moč le v denarju, medtem ko jo imamo delavci v svojih žuljavih rokah. Zato pa delujmo delavci za svoje koristi z združenimi močmi. Mi katoliški delavci se bomo vedno potegovali za svojo vero, ker to je naša dolžnost, pa ne v „Naši Moči“, zato je drugih listov dovolj. „Rdečega Praporja“ naj bo sram, da se vtika v verske stvari, pa pravi, da je delavski list. Sicer je pa le še najbolje, da se zanese delavec na katoličane, ker delavec mora imeti ljubezen do svojega tovariša. Kdor pa nima ljubezni, je sebičnež.

Pa še nekaj. Pred kratkim je dobil naš gospod ravnatelj delavca, ki je kadil cigarete, in mu je dal zato takoj obračun. To je jako hudo, za tako malenkost.

Drugi delavec nam piše: Jesenice ne spe več. Izbudile so se vendar enkrat iz spanja. To se vidi povsod. Pisec teh vrstic sem v nedeljo dopoldan naletel na množico delavcev. Radoveden, kaj pomeni toliko zbranih mož skupaj, sem jih vprašal, kaj zborujete? So mi odgovorili: Občni zbor „B r a t o v s k e s k l a d n i c e“ je bil sklican, in se je nam tako naredilo, kakor v četrtek, ko so župana volili, premalo nas je bilo, nesklepčno, še enkrat bomo mogli priti, da bomo volili enega moža v načelstvo in za letošnje leto računopreglednike. Na dnevnem redu je tudi izprememba dveh paragrafov. Začudeno vprašam, kako je pa to, da sklepčno ni bilo. Odgovor dobim. Da se je začela opozicija med delavstvom in prav, da zmerom eno pesem pojemo, da kar tovarna obstoji, se pri nas nič ne izpremeni. Penzija

zmerom enaka, v bolniški blagajni se nič ne izpremeni. Zato pa danes volilnih mož ni bilo. Od 95 jih je prišlo 42. Nadalje vprašam, ali ni misliti na to, da bi se kaj izpremenilo. Mislimo na to, pa brez boja se ne bo to izvršilo, zato pa jih toliko zraven ni prišlo. Ko je že večkrat kaka stvar bila predlagana, pa se ni izpolnilo. Kaj nam delavcem koristi, če sta samo dva paragrafa prenovljena, ko je večina delavcev za to, da se prenaredi vsa pravila. Saj teh pravil, ki jih imamo, še učen človek ne tolmači, kako jih bode pa priprosti delavec. Delavci so zato, da se pravila tako prenaredi, da jih bomo lahko umeli in da se penzija poviša, ker se je tudi denar v blagajni zvišal, in sedanjim časom ne zadostuje ta penzija. In mi zahtevamo na tri razrede penzijo. Kadar se bode o tem razpravljalo, bomo pa vsi možje skupaj prišli, pred pa ne smemo, ko nam delavci pravijo, da mi vas nismo zato volili, da bi načelstvo volili in računopregledstvo, ampak zato, da se pravila izpremeni in penzija poviša, ko ne zadostuje sedanjim časom. Sklenili smo, da bomo v nedeljo popoldan skupaj prišli in se pogovorili še nadalje. Jim odgovorim: Z Bogom možje, na delo! Kakor se vidi iz vaših besed, ga je dosti, nevstrašeno naprej za zboljšanje vašega stanu. Ne spite več, ste dolgo že spali! Na svidenje pri prihodnjem občnem zboru!

Tovarniške dobrote. Minuli teden so v tovarni po 15 kr. prodajali zdrave delavci. Škandal! Snažili so en kanal, na rostitih pri Martinarskih pečeh. Kanal je 30 m dolg, v njem 3 m in pol saj visoko. Gas tako slabo zaprt, da je poln kanal gasu, si vsak lahko misli, kako se dela v takem. Po dve uri je eden delal, pa je padel. Ko so vidli, da drugač ne gre, so jim 15 krajcarjev na uro obljubili več. Dela se naprej, pa kaj pomaga, če eden zmaga, da dela, mora potem dva ali še več dni počivat. To se pravi ljudi končat. Če bi bilo kaj usmiljenja z delavci, bi se vse ustavilo in zračilo, potem bi se izpoznalo. Pa pri nas je geslo: delaj dokler moreš, potem pa umri!

Na Jesenicah v tovarni so take razmere nastale, da bomo enkrat kmalu mogli delavci skupno glas povzdigniti tako močno, da se bo Merca in Možakla tresla in gospodje tudi. In ta glas, bode opravičen. Na občnem zboru bratovske skladnice se je reklo: premalo Vas je. Večina delavcev zato ne gre zraven, ko se nič ne prenaredi. Veliko jih je pa tudi delalo, da niso mogli priti. Saj takrat bi naj dali delavcem prosto, kadar se gre za njih stvar, pa še takrat ne, kako pa drugokrat. In mi mislimo, da tukaj ni vsa krivda ravnateljeva, ampak pri inženirjih in mojstrih, zato bode potrebno enkrat pošteno zaropotati. Martinarji so taki revčki, da jih večjih ni. Praznika nimajo, nedelje nobene cele proste in zdaj je to začelo, da vsaka peč obstane v soboto večer, ko je za popravljat, pa pride glas, vnedeljo pa 18 ur delat. Ponočno do poldan drugi šiht v poldan začni pa do ponedeljka zjutraj, delaj pa v taki vročini. Delavci, mi smo bratje med seboj. Če se ne odpravi ta krivica, bodemo vsi skupno nastopali za naše sotrpine. To smo sprevideli, da drugače ni nobene pomoči, če ne bomo sami izbojevali nedeljskega počitka.

Tretji dopisnik nam pa piše: Te dni je bilo povabljenih nekaj mož k bratovski skladnici, da bi zopet potrdili

ta stari porhant, pa so bili tako pametni, da niso prišli, ker so vedeli, da ne bo nič prida, ker za delavca tako ni pomoči. Ni pomoči. Hm? Kdo pa zdržuje drugi tovarno, kakor delavčev žulji. In zato moramo zahtevati, da se nam izboljša plača in skrajša delavni čas. Delavci so pri nas zaradi prenapornega in predolgo trajajočega dela blede ko smrt, mojstri in predelavci pa rdeči, kakor purmani. Vemo še več o njih, pa molčimo! Pretečeni teden sta bila pri nas dva ponesrečena. Enemu je zmečkalo prst, drugi bi bil pa kmalu pod jermenom umrl. Torej zopet dva reveža več!

Z lastnimi močmi.

Ljubljana. „Strokovno društvo tekstilnega delavstva za Kranjsko s sedežem v Ljubljani“ priredi povodom svoje obletnice društven izlet na Šmarno goro dne 20. maja nepreklicno. Sveto mašo bo daroval prečastiti gospod dr. Janez Ev. Krek. Iz prijaznosti bo pel mešani pevski zbor „Slov. kršč. soc. Zveze“ pri službi božji na Šmarni gori. Na zadnjem shodu smo sklenili našo obletnico obhajati takole: 1. točka je že zgoraj omenjena, 2. točka pa je, da priredimo v prijaznem Šentvidu skupni obed popoldne ob 1. uri. Pri obedu bo sviral iz posebne prijaznosti „Št. Viški tamburaški zbor delavskega podpornega društva“. Namerava se prirediti čisto prosto zabavo; čula se bo

brez dvojbe tudi kaka divna narodna pesem od orlega „Zveznega“ pevskega zbora. 3. točka in pa končna naša želja je pa ta, naj bi se bratska strokovna društva tudi udeležila te naše zabave ter nas blagovolila počastiti z mnogobrojnim posetom, za kar jih najiskrenejše vabimo, ker bo veselje za nas le tedaj v polni meri mogoče, ako se nam bo nudila ta čast, da si pogledamo oko v oko trpini naše širne, divne slovenske domovine! Zatorej vabimo vsa slovenska strokovna in izobraževalna društva, ki temelje na krščansko-demokracijski podlagi, na udeležbo našega izleta dne 20. maja povodom obletnice našega društva. Udeležbo prosimo, da naznanite najkasneje do 15. maja in ako se blagovolite udeležiti skupnega obeda, dobile se bodo kouvrt pri društvenem vodstvu do 15. maja. Kouvrt stane 30 kr., za kosilo to je juha, goveje meso in prikuha, drugo pa je stvar posameznika. Torej prosimo še enkrat, udeležite se naše obletnice, da se spoznamo po duhu in naravi. Pisma tičočja se izleta je naslovili na Frančišek Jeraj, predsednik „Strok. društva tekstilnega delavstva za Kranjsko s sedežem v Ljubljani“; — predilnica.

Gorica. V soboto zvečer dne 5. maja blagoslovijo v Gorici zastavo društva „Skalnica“. Romanje na Sv. Goro pri Gorici priredi slov. kršč. soc. delavstvo na Goriškem tretjo nedeljo po Veliki noči. Ob tej priliki se vrši tudi razgovor o vseslovenskem posvetovanju.

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **moške obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo**.

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpriljubljenejših do najfinejših izvršitve**. Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci, trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar
krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Kdor hoče res postrežen biti z

**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko
v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ne prezrite!

8 52-12